



Strategi for kunst i det offentlige rum



Albertslund Kommune



www.albertslund.dk

Strategi for kunst i det offentlige rum

Kunst i Albertslund

Kunsten spiller en afgørende rolle i Albertslund. Kunst var en udtalt del af den planlagte, modernistiske by og er siden starten i 1960'erne tænkt ind i byen. Allerede i 1969 blev der nedsat en kunstindkøbskomité, som via sine indkøb påvirkede byrummene og var medvirkende til at underbygge de gode intentioner om den planlagte, funktionelle by for mennesker.

Også arkitekturen er tænkt som et aktivt bidrag til borgernes kulturelle oplevelser. "Det kreative byrum" har en styrkeposition indenfor kulturlivet og er særskilt nævnt i Kulturpolitik Albertslund. I politikken er der lagt op til et byliv, der både svarer til beboernes egne drømme og giver næring til nye drømme.

Der er i politikken opsat følgende mål for udviklingen af byens rum:

Vi vil:

- Skabe byrum med foranderlige kunstneriske oplevelser, udfordringer og overraskelser
- Skabe rum ude og inde, der inspirerer til kreativ udfoldelse, leg og fælleskab
- Lægge vægt på det æstetiske, indbydende og nyskabende i al fysisk planlægning

Der er på den måde en afgørende og nødvendig sammenhæng mellem udviklingen af byen, den fysiske byplanlægning og kunst i det offentlige rum.

Om strategien

Nærværende strategi udstikker en retning for kunst i det offentlige rum i Albertslund gennem "Møder, medskabelse og muligheder". Tidsperspektiver, holdbarhed og en række temaer veksler, så noget kunst

er permanent, andet er midlertidigt, og nogle værker er helt spontane. Gennem temaer og konkrete eksempler lægger den grunden for de valg, der træffes. Den skal både sikre et spillerum for nye kunstprojekter og en rød tråd imellem de kommende års kunstprojekter. Den er udviklet som et tværfagligt værktøj for Albertslund Kommune og for udefrakommende kunstnere og aktører, som ønsker at arbejde med kunst i Albertslund. Den skal benyttes ved indkøb af kunst til offentlige steder, ved vedligehold og renovering samt ved processer og projekter, som fører til udsmykning og kunst i det offentlige rum.

Strategien er funderet i "Art City – oplæg til kunststrategi for Albertslund" som blev drøftet af Kultur-, Bevægelse- & Sundhedsudvalget d.

23. februar 2015, Vision og Strategi for Albertslund, Kulturpolitik Albertslund samt inspiration fra en guidet rundtur for Kultur-, Bevægelse- & Sundhedsudvalget til kunst i det offentlige rum d. 22. juni 2015.

MØDER, MEDSKABELSE OG MULIGHEDER

Kunsten i det offentlige rum skal nu som i 1960'erne understøtte en vigtig del af drømmen om Albertslund som den "lille kulturhovedstad". Det er altafgørende, at borgerne møder kunsten i hverdagen. Kunst i byrummet og på offentlige steder mødes uden filter. Udvekslingen mellem værket og den forbigående er direkte. Nogle gange er mødet med kunsten uventet og overraskende – andre gange er det med til at skabe forbindelse mellem nye og gamle bydele. Det skærper sanserne og bevirker, at detaljer og oversete finurligheder i byrummet bliver mere fremtrædende og fører til en lyst til at bryde med vanen. Måske skulle man gå en anden vej hjem? Blive et øjeblik længere eller bruge byen på en ny måde? Lysten til at opholde sig i byrummet kan udspringe af, at et kunstværk er så



Elevrådet besluttede i 2015 at udsmykke lygtepæle på Trippendalstien med strik. Et fint eksempel på et tidsbegrænset projekt. Foto: Jørgen Brighel.

smukt og appellerende, at det er svært at slippe, eller af at det provokerer, ”kommer på tværs” og skaber ”forstyrrelser” i hverdagen. **Om man kan lide værkerne eller ej, medfører kunst i det offentlige rum debat, der vidner om medborgerskab og demokrati.**

I Albertslund er der også et ønske om at bringe fællesskaber mellem mennesker i spil. Det er et mål, at kunsten i byrummet skal bruges til at understøtte følelsen af at være sammen om at skabe et fælles rum. Den skal kunne favne det æstetiske og det folkelige. Borgerne skal føle en særlig tilknytning til deres lokalområde – at det føles hjemligt og trygt. Derfor vil borgere på tværs af alder samt kulturel- og social baggrund, så ofte som det er muligt, blive inviteret til at deltage i interaktive kultur- og kunstprocesser i samarbejde med professionelle kunstnere. De udsmykninger, som inden strategiens vedtagelse, er skabt af borgerne på eget initiativ skal bestå så længe de vedligeholdes af borgerne

Men borgerinddragende initiativer til kunst i byen kan også udspringe af græsrodder og projekter, der spirer nedefra. Processerne kan sættes igang af kunstnere, som ønsker at arbejde og eksperimentere med interagerende, kollektive processer eller af borgere, som brænder for at realisere et projekt i byen. Det kan både understøtte samskabelse af kunst på gadeplan

samt Vision og Strategi for Albertslund ved at vise, at Albertslund er en by, der bygger på levende læringsmiljøer, hvor alle får mulighed for at udfolde deres personlige kompetencer. Her kan børn og unge være kreative, nytænkende og proaktive, mens de øver sig i praksis og indtræder i et fællesskab, hvor alle føler respekt for hinanden, byrummet og de værker, som er skabt i fællesskab.

Fokus i denne strategi er også på at operere i det mulighedsrum, som findes i Albertslund. Eksempelvis kan kunsten understøtte eller tilføje nye aspekter, når Albertslund skal udvikles som et fyrtårn for lysteknologi og intelligente digitale løsninger i byens rum eller fortsætte sin vej mod stadig bedre og grønnere bæredygtighed. Men også i forbindelse med at nye byggegrunde skal udvikles og eksisterende byrum revitaliseres, kan kunsten bidrage og blive en del af den fysiske skabelse af byen.

TIDSPERSPEKTIVER

Tidsbegrænset og spontant

Tidsbegrænsede værker i det offentlige rum sætter nye tanker og bevægelser i gang her og nu. Et ikke permanent værk kan løfte byrummet ud af rammen. Det kan gå i dialog med omgivelserne og med eksisterende permanente værker. Det kan skabe nye sammenhænge og overraske, så turen gennem byen

byder på skiftende elementer fra gang til gang af eksempelvis lys, lyd og farver. Det spontane vil ofte vokse nedefra, hvilket giver det en karakter af ægthed og naturligt medfører lokalt ejerskab.

Midlertidigheden giver også mulighed for, at spontane værker kan realiseres, mens energien, muligheden og lysten er der. Det midlertidige skal ikke opfattes som løsninger af dårligere kvalitet end de permanente – de bliver vægtet helt på samme måde og bidrager ligeværdigt til, at Albertslund markerer sig som en kunstby.

De spontane og midlertidige værker kan også tjene som forløbere for permanent, stedspecifik kunst, så forskellige udtryk afprøves, inden det helt rigtige værk til byrummet findes.

Permanent

Permanente, stedsspecifikke værker fungerer godt i byrummet, når der er behov for udsmykning eller kunstværker, som sikrer permanente overgange mellem eksempelvis nye og gamle byrum. Permanente værker kan have samme effekt i byrummet som de midlertidige, men de indgår ofte i en sammenhængende planlægning af et byrum, et nyt kvarter eller en ny, offentlig bygning. Værkerne kan realiseres alene eller i

samarbejde med Statens Kunstfond eller som en del af tværgående samarbejder med andre kommuner som for eksempel i Vestegnens Kulturinvesteringsråd eller Kulturaftalen.

TEMAER

Det digitale – kunst i krydsfeltet mellem den virkelige og den virtuelle verden

Generelt er den digitale samtidskunst underrepræsenteret i det offentlige rum. Derfor vil vi i den intelligente by tage denne udfordring op. Digital kunst kan antage mange former, eksempelvis igennem datavisualisering, hvor store mængder data fra den smarte by bliver formidlet igennem kunstværker. Den kan også kommentere, reagere og interagere med andre digitale aspekter af vores virkelighed. I nogle tilfælde vil den blande et virtuelt univers med virkelige rum i byen og skabe alternative virkeligheder. Andre gange sætter digitale kunstværker enten vores kommunikationsadfærd i spil eller de dele af livet, som vi udlever på mobile eller stationære skærme.

Den digitale kunst kan dermed ændre byrummets rolle, præsentere andre virkeligheder eller give bud på alternativer til livet hjemme foran computer, smart phone og



Den store stedsspecifikke "Skulptur i 2 dele" (1977) af Willy Ørskov er et af kunstnerens hovedværker og vil i 2016 stå som ny efter en omfattende renovering. Foto: Grethe Gratwhol.

TV. Via computerspil i det offentlige rum kan man agere med rummet, mens man fysisk er til stede lige der, hvor de virtuelle forandringer foregår. Det kan få indflydelse på den måde, vi orienterer os i byrummene og vores opfattelse af byens rum, samt den måde mennesker og byrum gensidigt påvirker hinanden.

Konkrete eksempler: Pervasive gaming og augmented reality:

”Pervasive gaming” er en betegnelse for spil, der foregår i krydsfeltet mellem den virtuelle og den virkelige verden – et slags virtuelt rollespil som kan udfolde sig i det fysiske byrum. Det kan kombineres med augmented reality, som er et begreb, der dækker over en nyere og mere virkelighedsnær form for virtual reality. Det virker ved, at der sættes et filter ned mellem den virkelige og den virtuelle verden. Filtret kan antage mange former – det kan eksempelvis være en smart phone, som gengiver omgivelserne på en anderledes måde eller fotografier af virkelige ting, som deles i en ny, virtuel kontekst og derved får en anden betydning. Med augmented reality kan kunst også træde frem på en bygning, i en skolegård eller i en virtuel udstilling på torvet.

Både pervasive gaming og augmented reality kan benyttes i forbindelse med gameficering af byens rum. Det vil sige, at når byens rum betragtes gennem

eksempelvis skærmen på en telefon, bliver det ligesom et virtuelt computerspil. Ved at benytte filteret på de virkelige omgivelser opnår den interagerende en fornemmelse af at befinde sig midt imellem den virkelige, fysiske verden og en virtuel verden. Denne effekt opnås ved, at man skaber en platform for et virtuelt/virkeligt rollespil, der udspiller sig i lokalområdet midt imellem disse to verdener.

Vi vil:

- Kombinere dette tema med det borgerinddragende tema og begynde planlægningen af et ”Pervasive gaming” projekt.

Sammenhænge – kunst som understøtter overgange og beriger offentlige steder

Albertslunds lave, tætte bebyggelse er fyldt med passager, hvor bløde trafikanter adskilles fra biltrafikken. Det har givet grobund for et imponerende antal skakter, passager, tunneller og stier. Langt de fleste er udformet i rå beton med lange ensartede grå overflader. Det er et aktivt tilvalg, at byen stadig fremstår som et mesterligt eksempel på 60’ernes og 70’ernes arkitektoniske tankegang. Der værnes om



Kunstneren Mikael Hansen har udsmykket en plads i Albertslund med en natursten og en imponerende, matsort stålramme. Alt afhængigt af hvilken side værket beskues fra, indrammer det henholdsvis naturen og byrummet. Effekten er ikke til at tage fejl af – et byrum har fået ny vitalitet, og naturens rolle, som rammen om byen, er blevet understreget. Foto: Jørgen Brighel.

denne kulturhistoriske identitet og farver samt vægmalerier kan bidrage til at understøtte denne særlige arkitektoniske tankegang. Dog kan den rå beton utilsigtet sende signaler om et hårdt miljø og er undertiden forbundet med utryghed. De meget rå overflader kan også komme til at stå i kontrast til nye og renoverede bygninger og byrum. For mens byen udvikler sig og nye bydele etableres, opstår et øget behov for sammenhænge mellem det nye og det eksisterende. Det bevirker at byen, i takt med at den udvikles, stadig vil blive opfattet som én helhed.

Naturen og havekunsten er også væsentlige dele af det offentlige rum i Albertslund. Vi værner om miljøet, og bæredygtigheden er i højsædet. Albertslund er den planlagte by midt i naturen med mange overgange mellem by og natur. På nogle steder er overgangen brat og udtalt, andre steder ebber den menneskeskabte bebyggelse gradvist ud i en blidere overgang til naturen.

Kunststrategiens virke vil ikke kun begrænse sig til overgange i byrummet og udsmykning af offentlige steder – også naturen vil blive beriget med udvalgte værker eller simpelthen blive trukket ind i byrummet via kunsten.

Konkrete eksempler: Overgange, undergange, tunneller og passager

Kunsten kan bruges aktivt i byrumsdesignet for at gøre færdslen gennem byen til en sammenhængende oplevelse. I visse dele af Albertslund er der en følelse af utryghed. Der er lange tunneller, snævre passager, øde stier og uvejsom beplantning. Denne følelse af utryghed kan via kunstneriske tiltag med farver, lys og lyd vendes til at gøre færdslen igennem byen til en berigende og tryk oplevelse.

I løbet af de næste år kan der arbejdes med kunst i tunnellerne i Albertslund, så de bliver trygge og fulde af oplevelser.



”Linje, Rum og Retning” - et godt eksempel på en vellykket overgang mellem tunnel og overflade skabt af kunstner Rasmus Lind Greiner. Foto: Rasmus Lind Greiner.

Vi vil:

- Søge Statens Kunstfonds pulje til kunst i det offentlige rum med henblik på et samarbejde omkring et kunstværk til Sundhedshuset.
- Realisere et kunstprojekt ved bjerget i Kongsholmparken i samarbejde med kunstneren Thomas Dambo.

Lyskunst – Lysets metropol

I 2008 – 2010 deltog Albertslund Kommune i projektet ”LYSLYD – I krydsfeltet mellem kunst, byudvikling & innovation”, som mandede ud i en publikation af samme navn fra 2010. I projektet praktiserede man kulturplanlægning. Det var en ny byudviklingstænkning, der betragtede ”byen som en mere flydende kulturel størrelse med udgangspunkt i

sociale sammenhænge og i stedets betydning”. I forbindelse med projektet blev 3 tunneller i Albertslund udsmykket med lyskunst af den hollandske kunstner Tamar Frank.

Og lyskunsten er mere aktuel end nogensinde i Albertslund. For Albertslund Kommune har, som partner i projektet ”Lighting Metropolis” sat sig i spidsen for at sætte fokus på betydningen af lys i vores liv, som noget livgivende i sig selv og som en betingelse for livskvalitet, sundhed og trivsel.

I dag vil lyskunsten udspille sig i et krydsfelt mellem kunst, teknologi, æstetik og videnskab, for bl.a. at underbygge den måde som Albertslund kommunikerer sin position indenfor innovative og energieffektive løsninger til udendørs belysning. Kendskabet til Albertslund som lysets by bliver udbredt på nye platforme, og et til tider svært fagområde vil blive formidlet på ny.



Ved premieren på Lysår lørdag d. 12. september 2015 trådte nye karakteristika frem i byrummet omkring Rådhusdammen og der blev skabt en poetisk, alternativ og eventyrlig stemning af lyskunstner Karen Thastum. Foto: Kim Matthäi Leland.

Lyskunst kan desuden forvandle et helt byrum uden at efterlade sig permanente spor af materialer. Den kan gøre byen grønnere, uden at der bliver sået så meget som ét frø. Den kan sætte farve på byrummene uden et eneste penselstrøg. Men indtrykket kan spire i borgernes bevidsthed og understøtte pointer om sundhed, kvalitet, bæredygtighed, kreativitet og alle de andre ting, som Albertslund er og vil være.

Konkrete eksempler: Lys i livet og på din vej

Med projekt LYSLYD blev der taget hul på foreningen af praktik, æstetik, kunst og lysteknologi i Albertslunds tunneller: "Formålet var at tilføre de endeløse passager gennem tunneller en identitet som orienteringspunkt for de forbipasserende" samt "bidrage til et mere trygt rum". Ud af projektet kom 3 lysinstallationer med specifikke funktioner. De 3 tunneller repræsenterer dermed en af grundstenene til den kunstpraksis, som nærværende strategi vil videreføre, og som er blevet holdt i hævd, bl.a. da Vestegnens Kulturuge i 2015 præsenterede mediekunstneren Karen Thastums midlertidige, stedspecifikke værk "Lysår". Værket blev skabt over flere dage og involverede bl.a. elever fra 10. klasse.

Vi vil:

- Skabe et lyskunsværk til Sundhedshusets facade. Værket skal blive til gennem et samarbejde mellem Albertslund Kommune og lokale aktører og erhvervsdrivende.

SAMSKABELSE – kvalitet i diversitet

Det skal være muligt for den enkelte borger at drømme og gennem disse drømme påvirke byen. Hvis man oplever, at man virkelig kan blive medskaber af sin by og sine nære omgivelser, skaber det helt naturligt et tættere tilhørsforhold. Samtidig styrker det følelsen af, at der er brug for ens evner og kompetencer i fællesskabet.

I strategien er samskabelsen mellem borgere og kunstnere et vigtigt element. Den tager højde for, at byen er mere end mursten, beton og grundplaner. Ved at give borgerne mulighed for at realisere deres egne ideer bliver kunsten og udsmykningen også repræsentativ for befolkningssammensætningen og en

bredere kultur. Det vil i samspil med de andre beskrevne temaer bidrage til, at Albertslund præges af et dynamisk og spændende miks af stilarter, som både står i kontrast og refererer til hinanden.

Kommunens kulturinstitutioner, borgere og lokale kulturaktører involveres, så ofte som det er muligt. Yderligere vil der på alle plan være professionelle kunstnere involveret i alle projekterne for at sikre den kunstneriske kvalitet i processerne og i slutprodukterne.

Konkrete eksempler:

I forbindelse med Vestegnens Kulturuge i 2014 og 2015 stod kunstner Rasmus Lind Greiner for to borgerinddragende kunstprojekter. Det ene var en workshop på pladsen foran MusikTeatret. På en midlertidig væg skrev kunstneren "Albertslund" og malede derefter en himmel som baggrund. Konceptet var ganske enkelt – forbipasserende blev inviteret til at deltage. Og der var mange som bidrog til maleriet, som blev så vellykket, at muren efterfølgende blev flyttet til en af rådhusets haver. Det andet kunstprojekt, som resulterede i værket "Linje, Rum og Retning" fra 2015, er et stedsspecifikt, permanent værk. Det er malet i en skakt, som på klassisk Albertslund vis fører fra en lang tunnel og op i det fri på vej mod Forbrændingen. Tilblivelsen af dette værk kan endnu engang tilskrives kunstnerens processuelle evner. Alle forbipasserende blev inviteret til at male pile og flere børn tilbragte timer i dyb koncentration mens de bidrog til værket. Resultatet blev en stærk, æstetisk markering af det potentiale, der ligger i den borgerinddragende kunstproces i byrummet.

Vi vil:

- Udsmykke byen med en "Mangfoldighedsskulptur" som realiseres gennem et samarbejde mellem børnene bag Elevbyrådsdagens vinderprojekt og en professionel kunstner.



Justitia - Survival of the Fattest af Jens Galschiøt. I 2013 gennemførte Albertslund Kunstforening en udstilling med 30 værker af billedhugger Jens Galschiøt. Værkerne var opstillet forskellige steder i kommunen. Udstillingen skabte stor opmærksomhed og flere af skulpturerne står fortsat i Albertslund.



I samarbejde med Dansk Billedhuggersamfund har Boligafdelingen Hyldespjældet etableret en Skulpturbank. Her kan Billedhuggersamfundets medlemmer sætte skulpturer i "banken" når de ikke er udstillet eller solgt. Skulpturbanken indeholder ca. 50-60 skulpturer ad gangen.



Lyskunst i tunnellerne af Tamar Frank. Foto: Niels Dejgaard

Strategi for kunst i det offentlige rum Maj 2016

BY, KULTUR, MILJØ & BESKÆFTIGELSE

Nordmarks Allé 1
2620 Albertslund
+45 43 68 68 68
albertslund@albertslund.dk



Albertslund Kommune